

**חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע**

664 יי' אלהינו יי' אלהינו יי' אלהינו

לפי זה יש לפרש ברכת משה "יה יושיעך מעצת מרגלים", שאין כוונתו בשליחות זו של המרגלים, אלא למרגלים שעתידי יהושע בן נון לשלוח בכניסת לארץ ישראל, שיל ידי שליחות זאת יזכה למצוא את זיווגו שהיא רחב שהיתה בעיר יריחו.

כתב החיד"א בספרו דבש לפי (מערכת כ אות ז): כהן גדול מאי דכתיב "עד מות הכהן הגדול", הטעם, כי במותו ילקט עמו כל אינון נשמתין דאזלין ערטילאין, ואז עולה עמו נשמת הנרצח. ולכן אחר שזה הנרצח הולך אל המנוחה, אז ג"כ הרוצח ישוב אל נחלתו. וכן היו נוהגים הכנענים שבא"י, היו מכניסים מתיהם בארונות במערות עד מות אחד גדול הדור, ואז מוליכים כלם לקברו באותו יום, כי על ידי אותו הגדול ינחו במשכבותם על מנוחתם כל השאר. והנה באותו יום שעברו המרגלים מת איוב שהיה גדול הדור והוציאו ארונותיהם, לכך חשבו המרגלים שהארץ היא אוכלת יושביה. לקוטי גורי האר"י ז"ל כ"י. ואפשר דהקב"ה שם בפיהם שיאמרו דברים אלו אשר בתוכם רמוז הפך דבריהם כי ר"ת "אותה ארץ אוכלת יושביה" היא בגימט' עם הכולל איוב, כי לא היה אלא איוב ושאר ארונות היו מקדם קדמתה כמדובר. ע"כ.

ובספר אמרי שמאי (גינזבורג, פרשת מסעי) ביאר דכוונת החיד"א במש"כ "נשמות דאזלין ערטילאין", היינו לאנשים שמתו לפני שהגיע זמנם למות, וכמו דאיתא בחגיגה (ד): דמלאך המוות אמר ליה לשלוחיה: זיל אייתי לי מרים מגדלא שער נשייא (הרוג את מרים המקלעת שער נשים, רש"י) אזל אייתי ליה מרים מגדלא דרדקי. אמר ליה: אנא מרים מגדלא שער נשייא אמרי לך? אמר ליה: אי הכי אהדרה. אמר ליה: הואיל ואיתתיה ליהוי מניינא. היינו שיהיה נמנה עם המתים. ושם בגמ' איתא דאמר ליה רב ביבי בר אבבי למלאך המוות: דהרי כתיב "דור הולך ודור בא" שמשמע מזה שיש זמן לכל דור וזה הרי הקדימו לקחת את נשמתו. ואמר לו מלאך המוות, דרעינא להו אנא עד דמלו להו לדרא והדר משלימנא ליה לדומה, ופירש רש"י: איני מוסרן לשומר המתים ששמו דומה (עיין סנהדרין צה). אלא מתגלגלין עימי ושטין בעולם עד שיתמלאו שנותיו והוא קרוי דור.

ועיין במהרש"א שם שפירש עד"ז את הנאמר בתהילים (קט"ו, י"ז) "לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה", דר"ל לא המתים השטין ומתגלגלין בעולם ולא באו עדיין לרשות דומה הממונה על הגיהנם, וגם לא כל יורדי דומה שבאו לרשותו "יהללו יה", אבל אנחנו נזכה בחיים שלא למות שלא בזמנו ולא נצטרך לשוט בעולם ולא נבוא ג"כ לרשות דומה הממונה על הגיהנם "ונברך יה מעתה ועד עולם".

לפי דרכינו יש לומר, שזו היתה כוונת בורא עולם בלוקחו את איוב והוצאת המתים מקבריהם, כדי לעורר את כלל ישראל שיש נשמות ערטילאין שאינם יכולים לברך ל"יה". שאינם יכולים לתקן את אותיות י"ה שבשם הו"ה על ידי מעשים גשמיים, שכבר מתים הם. ואילו עם ישראל שנמצאים במדבר צריכים הם להיכנס לארץ ישראל להתעסק בגשמיות ועל ידי זה לתקן את אותיות י"ה.

אולם המרגלים לא השכילו ולא הבינו זאת.

סוגות מצות ציצית לפרנסה:

בספר טעמי המנהגים (ענייני ציצית אות יג בהערה) כתב בשם עטרת זקנים סימן ח' וז"ל: צריך האדם להסתכל בציצית והיא תועלת גדולה לנשמה שלא יזדמן לידו חטא. ע"כ.

והוסיף על כך בקונטרס אחרון (שם אות ה): "בספר כתב יושר כתב בשם האר"י ז"ל, שצריך בכל רגע להסתכל בציצית באופן זה היינו שיקח הארבע ציציות בידו ויסתכל בהם שתי פעמים כנגד שתי פעמים עין, ויאמר: "כאילו יש בהם תכלת", ובשעת התפלה שלא יכול להפסיק, יכוון כאילו יש בהם תכלת. ודבר זה מועיל מאד להתפלל בדחילו ורחימו ולהעלות הנשמה בלילה כי ממשיך על האדם אור מקיף כו', ויעיל מאד להביא לאדם יראת הרוממות ויעיל מאד לפרנסה בסוד הכתוב "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

בספר לוח המעשיות (על איגרת התשובה יום א כלל ו) כתב וזו לשונו: בספר חסידים סימן צ כתב: זכין לאדם שלא בפניו, מעשה באיש אחד שהיה תמיד מעיין בטליתות של בית הכנסת לראות אם נקרעו או נתקלקלו חוטי הציצית, והי' מציצה כהלכתה, והיה מודיע לבעל הטלית.

וכך היה מנהגו של הצדיק רבי הירצקא זי"ע מראצפערט שהיה רגיל לעיין בטליתות של עוברים ושבים אשר באו בצל קורתו ואם נתקלקל הארבע כנפות נתן לעניים ט"ק מהתיבה אשר היו נמצאים ומזומנים שם תמיד לתכלית זה. ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש: כי ציצית מסוגל לעשירות והראיה מקורח שכיבד הציצית והיה עשיר גדול ועיין במסכת שבת כג ב הזהיר בציצית' ועיין במסכת גיטין (נו), למה נקרא "בן ציצית הכסת"? שהיתה ציציתו נגדרת על גבי כסתות כי היה עשיר גדול. עיין רב"ח ב'סדר שלם' בשם הקדמונים, שכל המעביר הציצית על עינו כשהוא קורא פרשת הציצית, 'הא מובטח שלא יבוא לידי סימוי עינים דכתיב (במדבר טו לט) 'והיה לכם לציצית' פשיטא שהחוטים לציצית, אלא הכי קאמר שיהיה לכם להסתכלות, כי ציצית לשון הסתכלות אליהו זוטא. עכ"ל.

וביאור הדברים מדוע מצות ציצית מסוגלת לפרנסה, מבאר ה'כלי יקר' (פרשת נח ט' כ"ג) עה"פ "ויקח שם ויפת את השמלה". פירש רש"י משם זכה לטלית של ציצית, והקשה הרא"ם ממה שאמרו רז"ל (סוטה יז.) שבזכות אם מחוט ועד שרוך נעל זכו לחוט של תכלת ונראה שלא קשה מידי כי בזכות כסוי שמלה זה זכו לשמלה ובזכות חוט זכו לחוט. כי אין האדם יכול לקיים מצות ציצית עד שיתן לו הקב"ה תחלה שמלה כדאיתא במדרש תנחומא והילקוט הביאו סוף ספר איוב על פסוק "מי הקדימני ואשלם", מי עשה ציצית עד שלא נתתי לו טלית זהו פשוט.

ועל צד הרמז נ"ל, לפי שידוע שמצות ציצית מצילין את האדם מן הזנות כדאיתא במנחות (מד.) בההוא ששכר הזונה בעד ארבע מאות זוז ולסוף ניצול מן העבירה ע"י הציצית והניצול מן הזנות ניצול גם מן העניות כי רועה זונות יאבד הון וכאמרז"ל (סוטה ד ע"ב) כל הבא על אשה זונה לסוף מבקש ככר לחם ואינו מוצא. ואם כן הציצית מצילין מן שני דברים מן חטא הזנות ומן העניות, וזכו ישראל לשני דברים אלו בזכות שני דברים, כי בזכות ויקח שם ויפת את השמלה לכסות ערות אביהם זכו לציצית המצילין מן העריות. ובזכות אם מחוט ועד שרוך נעל שלא חמד ממון אחרים זכה לשכר שני הנמשך מחוט של ציצית והוא ההצלה מן העניות, כי איזהו עשיר השמח בחלקו.